

Секція Право	
УДК 349	
Дата першого надходження статті до видання	2026-04-01
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-04-23
Дата публікації/оприлюднення	2026-04-30

Постударна безпека поліцейського як новий напрям тактико-спеціальної підготовки в умовах ракетно-дронових атак та загроз повторного ураження

Гречанюк Андрій Олексійович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

Львівського державного університету внутрішніх справ

ORCID: 0000-0002-7054-4391

Анотація. У статті обґрунтовується необхідність виокремлення пост-ударної безпеки поліцейського як нової та практично значущої галузі тактичної та спеціальної підготовки в умовах воєнного стану, ракетних та безпілотних атак, вибухів, падіння уламків, вибухонебезпечних ситуацій та загроз повторних ударів. Актуальність теми визначається тим, що поліцейські в Україні все частіше виконують свої обов'язки не лише у звичайних правоохоронних ситуаціях, але й в умовах підвищеної військової та техногенної небезпеки. Після ракетного або безпілотного удару поліцейські можуть бути залучені до захисту місця події, евакуації цивільного населення, надання допомоги постраждалим, взаємодії з рятувальниками, працівниками екстреної медичної допомоги та фахівцями з вибухонебезпечних предметів, а також до документування наслідків воєнних злочинів.

У статті наголошується, що небезпека для поліцейського не закінчується першим вибухом. Пост-ударна обстановка залишається нестабільною та може включати ризик повторного нападу, вторинної детонації, обвалення пошкоджених конструкцій, пожежі, паніки серед цивільного населення, втрати зв'язку, наявності нерозірваних боєприпасів, небезпечних фрагментів безпілотників та інших вибухонебезпечних залишків війни. За таких обставин традиційне розуміння особистої безпеки поліцейського, яке переважно пов'язане з протидією правопорушникам, застосуванням примусових заходів або діями під час затримання, вже недостатнє.

Автор пропонує розглядати післястрайкову безпеку як складну систему тактичних, організаційних, психологічних та домедичних дій, спрямованих на збереження життя та здоров'я поліцейських, їхніх колег та цивільного населення після ракетного та безпілотного нападу чи вибуху. Особлива увага приділяється необхідності вдосконалення тактичної та спеціальної підготовки шляхом впровадження практичних сценаріїв, що відтворюють умови післястрайкової обстановки: безпечний підхід до ураженої зони, оцінка загроз, координація з екстреними службами, евакуація постраждалих, запобігання паніці натовпу, збереження доказів та готовність до повторних ударів. Зроблено висновок, що післястрайкова безпека має стати самостійним елементом сучасної поліцейської підготовки в Україні.

Ключові слова: постударна безпека, поліцейський, тактико-спеціальна підготовка, ракетно-дронна атака, повторне ураження, особиста безпека, домедична допомога, вибухонебезпечні предмети.

Post-strike safety of a police officer as a new area of tactical and special training in the context of missile and drone attacks and threats of repeated strikes**Andriy Oleksiyovych Hrechanyuk**

Senior Lecturer, Department of Tactical and Special Training

Lviv State University of Internal Affairs

ORCID: 0000-0002-7054-4391

Annotation. The article substantiates the need to distinguish post-strike safety of a police officer as a new and practically significant area of tactical and special training under the conditions of martial law, missile and drone attacks, explosions, falling debris, explosive hazards and threats of repeated strikes. The relevance of the topic is determined by the fact that police officers in Ukraine increasingly perform their duties not only in ordinary law enforcement situations, but also in an environment of increased military and technogenic danger. After a missile or drone strike, police officers may be involved in protecting the scene, evacuating civilians, assisting victims, interacting with rescuers, emergency medical personnel and explosive ordnance specialists, as well as documenting the consequences of war crimes.

The article emphasizes that the danger for a police officer does not end with the first explosion. The post-strike environment remains unstable and may include the risk of a repeated attack, secondary detonation, collapse of damaged structures, fire, panic among civilians, loss of communication, presence of unexploded ordnance, dangerous fragments of drones and other explosive remnants of war. Under such circumstances, the traditional understanding of personal safety of a police officer, which is mainly associated with countering offenders, applying coercive measures or acting during detention, is no longer sufficient.

The author proposes to consider post-strike safety as a complex system of tactical, organizational, psychological and first-aid actions aimed at preserving the life and health of police officers, their colleagues and civilians after a missile and drone attack or explosion. Particular attention is paid to the need to improve tactical and special training through the introduction of practical scenarios that reproduce the conditions of a post-strike environment: safe approach to the affected area, assessment of threats, coordination with emergency services, evacuation of victims, prevention of crowd panic, preservation of evidence and readiness for repeated strikes. It is concluded that post-strike safety should become an independent element of modern police training in Ukraine.

Keywords: post-strike safety, police officer, tactical and special training, missile and drone attack, repeated strike, personal safety, first aid, explosive hazards.

Вступ

Сучасні умови службової діяльності поліцейських в Україні характеризуються суттєвим ускладненням безпекового середовища, що зумовлено повномасштабною збройною агресією Російської Федерації, систематичними ракетними та дронними атаками по населених пунктах, об'єктах критичної та цивільної інфраструктури, а також зростанням кількості вибухонебезпечних загроз. У таких умовах поліцейський дедалі частіше виконує службові завдання не лише в межах звичайної правоохоронної ситуації, а й у зоні підвищеної воєнно-техногенної небезпеки, де наявні ризики повторного удару, вторинної детонації, падіння уламків безпілотних літальних апаратів, обвалу пошкоджених конструкцій, пожежі, паніки серед населення та контакту з вибухонебезпечними предметами.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», завданнями поліції є забезпечення публічної безпеки і порядку, охорона прав і свобод людини, протидія злочинності, а також надання в межах, визначених законом, допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [1]. Отже, участь поліцейських у реагуванні на наслідки ракетно-дронових атак, вибухів, руйнувань і масового ураження цивільного населення є не випадковою, а безпосередньо пов'язаною з їх функціональним призначенням у системі забезпечення публічної безпеки.

Водночас практика останніх років засвідчує, що місце ракетного або дронного удару не може розглядатися як безпечне одразу після першого вибуху. Особливу небезпеку становлять так звані повторні ураження, коли після первинного удару на місце події прибувають поліцейські, медики, рятувальники та інші екстрені служби, однак через короткий проміжок часу відбувається повторний обстріл. Показовим у цьому контексті є повідомлення поліції Києва від 16 квітня 2026 року, відповідно до якого троє поліцейських прибули на місце ракетної атаки в Оболонському районі столиці для надання допомоги постраждалим разом із медиками, однак уже за кілька хвилин потрапили під повторний ворожий обстріл [4]. Цей приклад підтверджує, що постударний період є самостійною фазою небезпеки, яка потребує спеціального тактичного осмислення та відповідної підготовки особового складу.

Окремим фактором ризику після ракетно-дронових атак є наявність уламків безпілотних літальних апаратів, нерозірваних боєприпасів, вибухових пристроїв, гострих металевих фрагментів і потенційно небезпечних речовин. Державна служба України з надзвичайних ситуацій наголошує, що уламки дронів можуть містити нерозірвані боєприпаси чи вибухові пристрої, небезпечні речовини, радіаційні елементи або гострі фрагменти, які здатні спричинити тяжкі травми чи загибель, а тому торкатися таких предметів, переносити їх або розбирати категорично заборонено [5]. Для поліцейського, який одним із перших прибуває на місце події, ці ризики мають не лише загальний характер, а й безпосередньо впливають на вибір безпечного маршруту руху, порядок наближення до місця ураження, організацію оточення території, евакуацію цивільних осіб та взаємодію з вибухотехнічними службами.

Проблематика постударної безпеки також пов'язана з необхідністю документування наслідків воєнних злочинів. Національна поліція України систематично повідомляє про роботу слідчо-оперативних груп, вибухотехніків, криміналістів, рятувальників, медиків і психологів на місцях ракетно-дронових атак, де фіксуються руйнування, загибель і поранення цивільних осіб, пошкодження житлових будинків, медичних закладів, освітніх установ, транспортних засобів та інших об'єктів цивільної інфраструктури [6]. Отже, після удару поліцейський одночасно має враховувати декілька груп завдань: забезпечення власної безпеки, допомогу постраждалим, охорону місця події, недопущення сторонніх осіб до небезпечної зони, взаємодію з іншими службами та збереження доказової інформації.

Наявна нормативна база створює загальні передумови для підготовки поліцейських до дій в екстремальних умовах. Зокрема, Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затверджене наказом МВС України від 26 січня 2016 року № 50, визначає засади організації службової підготовки поліцейських [2]. Крім того, наказ МОЗ України від 9 березня 2022 року № 441 затверджує порядки надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах, що має істотне значення для підготовки поліцейських до дій у ситуаціях масового травмування, кровотеч, поранень і вибухових травм [3]. Однак зазначені

нормативні положення не формують цілісної моделі саме постударної безпеки поліцейського, тобто системи дій після ракетно-дронових уражень в умовах ризику повторної атаки, вибухонебезпечного забруднення та необхідності одночасного рятування людей і документування злочину.

Аналіз наукових і навчально-методичних джерел свідчить, що питання тактико-спеціальної підготовки поліцейських, особистої безпеки, дій в екстремальних ситуаціях, професійно-психологічної готовності та домедичної допомоги вже були предметом дослідження у працях українських науковців і практиків. У навчальному посібнику «Тактико-спеціальна підготовка» розглядаються загальні засади тактики професійної діяльності поліцейських, ризику під час виконання службових обов'язків і заходи особистої безпеки [7]. У сучасних наукових публікаціях наголошується на необхідності вдосконалення професійної та тактико-спеціальної підготовки поліцейських з урахуванням умов воєнного стану, психологічної стійкості, моделювання екстремальних ситуацій та інноваційних методів навчання [8; 9]. Окремі дослідження присвячені питанням тактичної медицини, надання домедичної допомоги поліцейськими, стандартизації алгоритмів дій у ситуаціях підвищеної небезпеки та адаптації міжнародних підходів ТССС і ТЕСС до підготовки правоохоронців [10; 11].

Разом із тим, попри наявність значної кількості праць щодо тактичної, службової, професійної та домедичної підготовки поліцейських, недостатньо дослідженим залишається питання формування спеціального алгоритму дій поліцейського саме в постударний період. Науковій конкретизації потребує поняття постударної безпеки поліцейського, її структура, основні загрози, тактичні принципи поведінки після ракетно-дронівих атак, порядок безпечного наближення до місця події, взаємодія з екстреними службами, організація евакуації, охорона місця події та готовність до повторного ураження. Саме ця невирішена частина проблеми зумовлює актуальність обраної теми та необхідність її окремого наукового аналізу.

Метою статті є обґрунтування доцільності виокремлення постударної безпеки поліцейського як нового напрямку тактико-спеціальної підготовки, визначення її змісту, основних загроз і тактичних елементів, а також формулювання практичних пропозицій щодо підготовки поліцейських до дій після ракетно-дронівих атак, вибухів і в умовах загрози повторного ураження.

Результати дослідження.

У сучасних умовах службової діяльності поліцейського особиста безпека не може обмежуватися лише правилами самозахисту під час спілкування з правопорушником, затримання особи, застосування поліцейських заходів примусу або несення служби в громадських місцях. Повномасштабна війна, масовані ракетно-дроніві атаки, використання безпілотних літальних апаратів, загроза падіння уламків, наявність нерозірваних боєприпасів і повторних ударів істотно змінюють саму природу ризиків, з якими стикається поліцейський. Відповідно, система тактико-спеціальної підготовки має враховувати не лише традиційні правоохоронні загрози, а й нові воєнно-техногенні небезпеки, що виникають після вибуху або ракетно-дронівих уражень.

На нашу думку, постударну безпеку поліцейського доцільно розглядати як комплекс тактичних, організаційних, психологічних і домедичних дій, спрямованих на збереження життя і здоров'я поліцейського, його колег та цивільних осіб після ракетного удару, атаки безпілотного літального апарата, вибуху, падіння уламків або

іншого ураження, коли зберігається ризик повторної атаки, вторинної детонації, пожежі, обвалу конструкцій, паніки населення та контакту з вибухонебезпечними предметами.

Запропоноване поняття має авторський характер і не претендує на заміну вже наявних категорій «особиста безпека поліцейського», «тактико-спеціальна підготовка», «службова підготовка» чи «домедична допомога». Натомість воно дозволяє поєднати зазначені елементи в єдину практично орієнтовану модель дій поліцейського саме після ураження. Такий підхід є важливим, оскільки місце удару не є звичайним місцем події. Воно поєднує ознаки кримінального правопорушення, надзвичайної ситуації, зони потенційного повторного ураження, осередку масового травмування та території, де необхідно забезпечити охорону доказової інформації.

Очевидним стає те, що постударна безпека поліцейського має міждисциплінарний характер. Вона перебуває на перетині тактико-спеціальної підготовки, службової підготовки, мінно-вибухової безпеки, тактичної медицини, психологічної готовності, кризової комунікації та криміналістичного забезпечення документування воєнних злочинів. Саме тому її не можна зводити лише до окремого правила «не підходити до уламків» або «дочекатися вибухотехніків». Йдеться про комплексне професійне мислення поліцейського, який у перші хвилини після удару повинен одночасно оцінити небезпеку для себе, визначити можливість допомоги постраждалим, організувати безпечну поведінку цивільних осіб, забезпечити взаємодію з іншими службами та не допустити втрати доказів.

Правовою основою для такого підходу є завдання Національної поліції України, серед яких визначено забезпечення публічної безпеки і порядку, охорону прав і свобод людини, протидію злочинності та надання допомоги особам, які внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [1]. Водночас Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України створює нормативне підґрунтя для системного навчання поліцейських, зокрема в межах тактичної, функціональної, загальнопрофільної, фізичної та вогневої підготовки [2]. Це дозволяє стверджувати, що постударна безпека може і повинна розглядатися як змістовне доповнення до сучасної системи службової та тактико-спеціальної підготовки.

Особливість постударної ситуації полягає в її динамічності. У звичайному розумінні після припинення очевидної небезпеки поліцейський може переходити до стабілізації обстановки, охорони місця події, встановлення очевидців, опитування потерпілих та інших процесуальних чи організаційних дій. Однак після ракетно-дронових ударів така логіка не завжди є безпечною. Перший вибух може бути лише початковою фазою небезпеки. Надалі можливі повторні удари, детонація залишків боєприпасів, руйнування пошкоджених конструкцій, займання, витік газу, пошкодження електромереж, паніка серед населення, поява натовпу, неконтрольоване пересування людей у небезпечній зоні, а також спроби сторонніх осіб наблизитися до уламків або місць влучання.

У цьому контексті доцільно виокремити кілька основних груп загроз, які формують зміст постударної безпеки поліцейського.

Першу групу становлять загрози повторного ураження. Вони є одними з найбільш небезпечних, оскільки виникають у той момент, коли на місце події вже прибули екстрені служби, а увага поліцейських, медиків і рятувальників зосереджена на допомозі постраждалим. Повторний удар може бути спрямований по тій самій території або суміжних об'єктах, де перебувають цивільні особи та представники служб реагування. Така ситуація потребує від поліцейського постійної готовності до зміни тактичної обстановки, вибору укриття, організації розосередження людей, уникнення скупчення

особового складу та контролю за власним часом перебування у відкритій або потенційно уражуваній зоні.

Другою ж групою стають мінно-вибухові та предметні загрози. Після ракетно-дронові атаки на місці події можуть залишатися уламки безпілотних літальних апаратів, частини бойових частин, нерозірвані боєприпаси, фрагменти ракет, вибухові пристрої, елементи електроніки, гострі металеві уламки, а також предмети, походження яких неможливо швидко визначити без участі фахівців. ДСНС наголошує, що уламки дронів можуть містити нерозірвані боєприпаси чи вибухові пристрої, небезпечні речовини, радіаційні елементи або гострі фрагменти, а тому категорично забороняється торкатися таких предметів, забирати їх, зберігати чи розбирати [5]. Для поліцейського це означає необхідність не лише самому уникати контакту з такими об'єктами, а й негайно обмежувати доступ до них цивільних осіб.

Третьою групою стане наявність техногенних загроз. До них належать пожежі, задимлення, витік газу, пошкодження електричних мереж, руйнування інженерних комунікацій, обвал конструкцій, падіння скла, металевих елементів, частин фасаду чи перекриттів. Небезпека таких факторів полягає в тому, що вони можуть бути неочевидними в перші хвилини після удару, однак швидко змінюють обстановку. Наприклад, будівля, яка зовні здається частково пошкодженою, може мати критичні ушкодження несучих конструкцій; пожежа може поширюватися через приховані порожнини; пошкоджені електричні мережі можуть становити загрозу ураження струмом; витік газу може призвести до повторного вибуху. Тому тактика поліцейського в постударній зоні має ґрунтуватися на принципі обережного наближення, постійної оцінки обстановки та недопущення невиправданого перебування в небезпечній зоні.

Не менш важливими є медико-тактичні загрози. Ракетно-дронові атаки та вибухи часто супроводжуються множинними травмами, масивними кровотечами, опіками, уламковими пораненнями, контузіїми, травматичними ампутаціями, психологічним шоком і дезорієнтацією потерпілих. Наказ МОЗ України від 9 березня 2022 року № 441, яким затверджено порядки надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах, має важливе значення для формування практичних навичок поліцейських у ситуаціях, коли медики ще не прибули або не можуть безпечно наблизитися до постраждалих [3]. Водночас у постударній ситуації надання допомоги повинно поєднуватися з оцінкою небезпеки: поліцейський не може ігнорувати ризик повторного ураження, вторинної детонації чи обвалу, навіть якщо поруч перебувають поранені особи.

Не менш важливими є психологічні та комунікативні загрози. Після вибуху цивільні особи часто перебувають у стані паніки, шоку, агресії, дезорієнтації або гострої емоційної реакції. Люди можуть намагатися повернутися до пошкоджених будівель, шукати родичів, наближатися до уламків, заважати роботі екстрених служб, блокувати проїзд спеціального транспорту або поширювати неперевірену інформацію. У таких умовах поліцейський має виконувати не лише охоронну, а й стабілізаційну функцію: чітко, коротко та зрозуміло пояснювати громадянам порядок дій, спрямовувати їх у безпечні місця, запобігати натовпу, підтримувати зв'язок з іншими службами та контролювати власний психологічний стан.

Особливої уваги заслуговують криміналістичні та процесуальні ризики. Місце ракетно-дронові удару часто є не лише територією руйнувань, а й місцем вчинення воєнного злочину. Тому поліцейський повинен враховувати необхідність збереження слідів, уламків, напрямків розльоту, місць влучання, пошкоджень об'єктів, відеозаписів, показань очевидців та іншої інформації, яка може мати доказове значення. Водночас пріоритетом у перші хвилини залишається життя і безпека людей. Саме тому постударна

безпека потребує балансу між рятувальними, охоронними та документувальними завданнями.

З огляду на зазначене, постударна безпека поліцейського може бути представлена як система послідовних рішень, що приймаються в умовах обмеженого часу, недостатньої інформації та високого рівня ризику. Її основними принципами мають бути: пріоритет збереження життя; оцінка загрози повторного ураження; обережне наближення до місця події; недопущення контакту з підозрілими предметами; організація безпечної дистанції; взаємодія з ДСНС, медиками, вибухотехніками та слідчо-оперативною групою; контроль за переміщенням цивільних осіб; готовність до надання домедичної допомоги; збереження доказової інформації після стабілізації обстановки.

Слід підкреслити, що постударна безпека поліцейського є не окремою технічною навичкою, а комплексною професійною компетентністю. Вона передбачає здатність поліцейського діяти в умовах поєднання фізичної, вибухової, техногенної, психологічної та правової небезпеки. Саме тому її доцільно включати до змісту тактико-спеціальної підготовки як окремий навчальний блок, орієнтований на відпрацювання сценаріїв після ракетно-дронових атак, вибухів, падіння уламків і загрози повторного удару.

Для практичного впровадження постударної безпеки у зміст тактико-спеціальної підготовки доцільно розглядати дії поліцейського після ракетно-дронної атаки як послідовний процес переходу від первинного самозбереження до стабілізації обстановки, допомоги постраждалим, взаємодії з екстреними службами та документування наслідків ураження. Такий підхід дозволяє уникнути хаотичності дій, оскільки поліцейський не просто реагує на окремі прояви небезпеки, а оцінює постударне середовище як динамічну систему загроз, що може змінюватися впродовж короткого часу.

Початковою умовою безпечної поведінки поліцейського після удару є усвідомлення того, що місце події не може автоматично вважатися безпечним після припинення видимих ознак атаки. Вибух, падіння уламків безпілотного літального апарата, руйнування будівлі чи займання транспортного засобу створюють не лише очевидні, а й приховані ризики. У пошкодженому середовищі можуть залишатися нерозірвані боєприпаси, фрагменти бойових частин, гострі металеві уламки, пошкоджені електромережі, нестійкі конструкції, осередки пожежі, задимлення або інші чинники, які становлять загрозу для життя. Тому перша реакція поліцейського має ґрунтуватися не на імпульсивному наближенні до епіцентру ураження, а на швидкій, але обережній оцінці обстановки.

У цей момент особливого значення набуває здатність поліцейського визначити безпечну позицію для спостереження, зорієнтуватися щодо можливих укриттів, оцінити характер руйнувань, наявність постраждалих, скупчення цивільних осіб і перешкод для руху екстрених служб. Така оцінка не повинна затягувати реагування, однак вона є необхідною умовою запобігання додатковим втратам. Поліцейський, який без попередньої оцінки заходить у зону ураження, ризикує не лише власним життям, а й може стати ще одним потерпілим, що ускладнить роботу медиків, рятувальників і колег.

Після первинної оцінки обстановки поліцейський має визначити межі небезпечної території та забезпечити відведення цивільних осіб на безпечну відстань. У постударній ситуації громадяни часто діють емоційно: повертаються до пошкодженого житла, шукають родичів, намагаються забрати майно, знімають уламки на мобільні телефони або підходять до невідомих предметів. Такі дії можуть призвести до нових травм чи загибелі, особливо якщо на місці події є вибухонебезпечні предмети або зберігається ризик повторного ураження. Тому завдання поліцейського полягає не лише

в охороні периметра, а й у зрозумілому поясненні людям характеру небезпеки, спрямуванні їх у безпечнішу зону та недопущенні скупчення біля місця влучання.

Окремої уваги потребує загроза повторного ураження. Постударна обстановка відрізняється від звичайного місця події тим, що небезпека може поновитися через короткий проміжок часу після першого вибуху. Саме тому поліцейський має уникати невинуватого перебування на відкритій місцевості, не допускати концентрації особового складу та цивільних осіб в одному місці, орієнтуватися щодо найближчих укриттів і бути готовим до швидкої зміни позиції. Практика повторного удару по поліцейських і медиках у Києві підтверджує, що така загроза має не теоретичний, а реальний характер [4].

Подальші дії поліцейського мають поєднувати організацію безпеки з наданням допомоги постраждалим. Якщо на місці події є поранені, поліцейський повинен діяти відповідно до рівня своєї підготовки, наявних засобів домедичної допомоги та фактичної безпекової ситуації. Надання допомоги не може відриватися від оцінки ризиків, оскільки небезпечне середовище може загрожувати як потерпілому, так і самому поліцейському. Тому домедична допомога в постударній ситуації має здійснюватися з урахуванням можливості евакуації потерпілого з небезпечної ділянки, зупинки критичної кровотечі, підтримання життєво важливих функцій і якнайшвидшої передачі особи медичним працівникам [3].

У міру прибуття інших екстрених служб роль поліцейського поступово зміщується від первинного реагування до координації, забезпечення порядку та підтримання безпечного простору для роботи фахівців. Поліція має сприяти доступу рятувальників, медиків і вибухотехніків до місця події, забезпечувати проїзд спеціального транспорту, інформувати відповідні служби про виявлені ризики, кількість постраждалих, наявність підозрілих предметів, пошкоджених конструкцій, пожежі або заблокованих осіб. Ефективність постударного реагування значною мірою залежить від того, наскільки швидко хаотичне прибуття різних служб переходить в узгоджену спільну роботу.

Важливим компонентом постударної безпеки є комунікація з цивільним населенням. Після вибуху люди можуть перебувати у стані страху, паніки, дезорієнтації, агресії або гострої емоційної реакції. У таких умовах поліцейський повинен говорити коротко, впевнено і зрозуміло, уникаючи неперевіреної інформації та зайвих пояснень. Його комунікативна поведінка має бути спрямована на заспокоєння людей, організацію їхнього відходу з небезпечної території, недопущення повернення до пошкоджених об'єктів, пояснення заборони торкатися уламків і забезпечення виконання законних вимог.

Лише після зниження безпосередньої загрози та стабілізації обстановки можливий повноцінний перехід до охорони місця події та документування наслідків атаки. У цей період важливим стає збереження слідів, фіксація пошкоджень, встановлення очевидців, забезпечення роботи слідчо-оперативної групи, криміналістів і вибухотехніків. Ракетно-дронові атаки по цивільних об'єктах можуть містити ознаки воєнних злочинів, тому належне документування їх наслідків має важливе кримінально-процесуальне значення [6]. Водночас навіть на цьому етапі безпековий чинник не втрачає значення, оскільки залишкові ризики можуть зберігатися до повного обстеження території фахівцями.

Таким чином, послідовність дій поліцейського в постударній обстановці має вибудовуватися за логікою поступового переходу від оцінки небезпеки та самозбереження до захисту цивільних осіб, допомоги постраждалим, взаємодії з екстреними службами й документування наслідків ураження. Такий підхід дозволяє

сформувати у поліцейського не механічний набір окремих дій, а цілісну модель професійної поведінки в умовах невизначеності, високого ризику та можливості повторного удару.

Практична цінність такої моделі полягає в тому, що вона переводить поведінку поліцейського після ракетно-дронові атаки з рівня ситуативної реакції на рівень підготовленої професійної дії. Поліцейський має бути не лише учасником реагування, а й суб'єктом організації безпечного простору після удару, здатним приймати рішення в умовах невизначеності, взаємодіяти з іншими службами, допомагати постраждалим і водночас не допустити невинуватих втрат серед особового складу та цивільного населення.

Виокремлення постударної безпеки поліцейського як самостійного напряму тактико-спеціальної підготовки потребує не лише теоретичного обґрунтування, а й практичного наповнення. Йдеться про формування у поліцейського здатності діяти після ракетно-дронові атаки не інтуїтивно, а на основі попередньо відпрацьованих моделей поведінки. У цьому контексті тактико-спеціальна підготовка має бути спрямована не тільки на засвоєння загальних правил безпеки, а й на розвиток навичок швидкої оцінки обстановки, прийняття рішень в умовах невизначеності, взаємодії з іншими службами, надання домедичної допомоги та психологічної саморегуляції.

Традиційна підготовка поліцейського значною мірою орієнтована на ситуації безпосереднього контакту з правопорушником, забезпечення публічного порядку, реагування на повідомлення про правопорушення, застосування заходів примусу, затримання осіб або охорону місця події. Однак постударна ситуація має іншу природу. У ній джерелом небезпеки може бути не конкретна особа, а саме середовище: уламки, пошкоджені конструкції, вибухонебезпечні предмети, пожежа, повторний удар, паніка, відсутність достовірної інформації та одночасне прибуття значної кількості служб реагування. Саме тому підготовка до таких умов повинна мати сценарний характер, коли поліцейський навчається діяти в обстановці, максимально наближеній до реальної.

Сценарне навчання є особливо цінним для формування постударної безпеки, оскільки дозволяє моделювати не ізольовану дію, а весь розвиток події. Навчальна ситуація може починатися з умовного повідомлення про вибух або падіння уламків безпілотного літального апарата, після чого поліцейський має оцінити обстановку, визначити безпечний напрямок наближення, організувати відведення цивільних осіб, виявити потенційно небезпечні предмети, надати допомогу потерпілому, передати інформацію черговій частині або іншим службам і забезпечити охорону місця події. Важливо, щоб така підготовка не зводилася до формального відтворення команд, а формувала здатність адаптуватися до змін обстановки.

Особливе місце у такій підготовці має займати відпрацювання поведінки в умовах загрози повторного ураження. Поліцейський повинен розуміти, що перебування біля місця першого удару може бути небезпечним навіть тоді, коли видимі ознаки атаки вже припинилися. Тому під час навчання необхідно моделювати ситуації, у яких курсант або поліцейський змушений приймати рішення щодо вибору укриття, розосередження людей, обмеження часу перебування у відкритій зоні, недопущення скупчення особового складу та цивільних осіб поблизу місця влучання. Така підготовка має важливе значення з огляду на реальні випадки повторних ударів по екстрених службах, що прибували для надання допомоги постраждалим [4].

Не менш важливим є навчання розпізнаванню вибухонебезпечних і підозрілих предметів після атаки. Поліцейський не повинен виконувати функції вибухотехніка, однак він має вміти своєчасно помітити предмети, які можуть становити небезпеку, обмежити доступ до них, попередити громадян, повідомити відповідні служби та

забезпечити охорону території до прибуття фахівців. З огляду на те, що уламки дронів можуть містити нерозірвані боєприпаси, вибухові пристрої, небезпечні речовини або гострі фрагменти, така складова підготовки безпосередньо пов'язана із запобіганням загибелі та травмуванню як поліцейських, так і цивільних осіб [5].

Постударна безпека має також включати посилений блок домедичної підготовки. У перші хвилини після вибуху поліцейський може опинитися поруч із потерпілими раніше за медичних працівників або в умовах, коли медики не можуть безпечно наблизитися до місця події. Тому він повинен володіти практичними навичками зупинки критичної кровотечі, накладання турнікета, забезпечення прохідності дихальних шляхів, оцінки стану потерпілого, переміщення особи з небезпечної ділянки та передачі її медичним працівникам. Водночас ці навички мають відпрацьовуватися не у відриві від тактичної обстановки, а саме в умовах обмеженого часу, шуму, стресу, наявності інших постраждалих і ризику повторного ураження [3; 10].

Значну увагу доцільно приділяти психологічній готовності поліцейського до дій у постударному середовищі. Вибух, крики потерпілих, руйнування, загибель людей, паніка, дефіцит часу та невизначеність щодо повторної атаки створюють сильне психоемоційне навантаження. За таких умов навіть добре підготовлений поліцейський може припускатися помилок, якщо не має навичок самоконтролю та стресостійкості. Тому тактико-спеціальна підготовка повинна поєднувати фізичні й тактичні вправи з елементами психологічного тренування: діями в умовах шумових подразників, обмеженої видимості, дефіциту інформації, одночасного надходження кількох команд і необхідності швидкого вибору безпечного рішення.

Окремого значення набуває кризова комунікація. У постударній обстановці поліцейський часто взаємодіє з людьми, які перебувають у стані страху, шоку або агресивної емоційної реакції. Від його слів, тону, впевненості та здатності швидко організувати поведінку громадян залежить не лише громадський порядок, а й безпека людей. Саме тому під час підготовки необхідно відпрацьовувати короткі комунікативні формули, спрямовані на відведення людей від небезпечної території, заборону торкатися уламків, пояснення необхідності звільнити проїзд для спеціального транспорту, недопущення повернення до пошкоджених будівель і збереження спокою серед населення.

Важливою складовою навчання має бути міжвідомча взаємодія. Постударне реагування не може бути ефективним, якщо поліція, рятувальники, медики, вибухотехніки та інші служби діють відокремлено. У навчальному процесі доцільно моделювати ситуації, у яких поліцейський не лише виконує власні дії, а й передає інформацію іншим службам, забезпечує доступ спеціального транспорту, координує переміщення цивільних осіб, охороняє небезпечну ділянку та не перешкоджає роботі фахівців. Такий підхід сприяє формуванню розуміння меж компетенції поліцейського й одночасно підвищує ефективність спільного реагування.

Необхідно враховувати й кримінально-процесуальний аспект підготовки. Після ракетно-дронної атаки поліцейський працює не лише в умовах надзвичайної небезпеки, а й на місці потенційного воєнного злочину. Тому він повинен розуміти значення збереження слідів, недопущення неконтрольованого переміщення уламків, встановлення очевидців, первинної фіксації обставин події та охорони місця ураження. Водночас таке документування не може здійснюватися ціною нехтування безпекою. Першочерговим залишається збереження життя, а повноцінна фіксація доказової інформації має розгортатися після зменшення безпосередньої загрози та залучення відповідних фахівців [6].

Упровадження постударної безпеки в тактико-спеціальну підготовку доцільно здійснювати через поєднання теоретичного, практичного та ситуаційного компонентів. Теоретичний компонент має забезпечувати розуміння природи ракетно-дронових загроз, небезпеки уламків, повторного ураження, вибухонебезпечних предметів і особливостей роботи поліції на місці атаки. Практичний компонент повинен формувати конкретні навички безпечного наближення, евакуації, надання домедичної допомоги, організації периметра, комунікації з населенням і взаємодії зі службами. Ситуаційний компонент має поєднувати ці знання й навички в єдині навчальні сценарії, де поліцейський діє в умовах невизначеності, дефіциту часу та психологічного навантаження.

Оцінювання готовності поліцейського до дій у постударній ситуації також має бути комплексним. Недостатньо перевірити лише знання правил безпеки або здатність виконати окрему технічну дію. Важливо оцінювати, чи здатний поліцейський обрати безпечну позицію, не допустити необґрунтованого наближення до небезпечного предмета, організувати відведення цивільних осіб, правильно повідомити інші служби, надати домедичну допомогу без ігнорування тактичної обстановки, зберегти самоконтроль і перейти до охорони місця події після стабілізації ситуації. Саме така комплексність дозволяє говорити про реальну, а не формальну готовність до постударного реагування.

Отже, включення постударної безпеки до змісту тактико-спеціальної підготовки є закономірною відповіддю на зміну характеру службових ризиків поліцейського в умовах війни. Йдеться не про створення повністю нового виду підготовки, відокремленого від наявної системи, а про змістовне оновлення тактико-спеціальної, домедичної, психологічної та комунікативної складових службової підготовки. Такий підхід дозволить сформувати в поліцейських здатність діяти після ракетно-дронових атак більш безпечно, професійно та узгоджено з іншими суб'єктами реагування.

Удосконалення тактико-спеціальної підготовки поліцейських у частині постударної безпеки має здійснюватися через поступове включення до навчального процесу практичних сценаріїв, пов'язаних із діями після ракетно-дронових атак, вибухів, падіння уламків безпілотних літальних апаратів та загрози повторного ураження. Такі сценарії повинні бути максимально наближеними до реальних умов службової діяльності, однак залишатися безпечними для учасників навчання.

Основний акцент доцільно робити на формуванні в поліцейських здатності швидко оцінювати обстановку, не допускати необґрунтованого наближення до небезпечної зони, організувати відведення цивільних осіб, взаємодіяти з рятувальниками, медиками та вибухотехніками, а також надавати домедичну допомогу з урахуванням тактичної ситуації. Важливо, щоб ці дії відпрацьовувалися не окремо, а в єдиній послідовності, яка відображає реальний розвиток події після удару.

Особливе значення має підготовка поліцейських до дій в умовах невизначеності. Після атаки поліцейський не завжди володіє повною інформацією про характер ураження, наявність вибухонебезпечних предметів, кількість постраждалих чи ймовірність повторного удару. Тому навчання має бути спрямоване не лише на засвоєння готових алгоритмів, а й на розвиток тактичного мислення, обережності, стресостійкості та здатності приймати рішення в обмежений час.

Доцільним є також посилення міжвідомчого компонента підготовки. Постударне реагування неможливе без узгодженої роботи поліції, ДСНС, медиків, вибухотехніків та інших служб. Тому навчальні заняття мають передбачати моделювання взаємодії між різними суб'єктами реагування, обмін інформацією, організацію безпечного периметра, забезпечення доступу спеціального транспорту і розмежування функцій кожної служби.

Висновки

Постударна безпека поліцейського є актуальним і практично значущим напрямом оновлення тактико-спеціальної підготовки в умовах сучасних ракетно-дронових загроз, вибухів, падіння уламків безпілотних літальних апаратів і ризику повторного ураження. Її зміст не обмежується окремими правилами поведінки після вибуху, а охоплює комплекс тактичних, організаційних, психологічних і домедичних дій, спрямованих на збереження життя і здоров'я поліцейського, його колег та цивільних осіб.

Установлено, що постударна обстановка має динамічний і багатofакторний характер. Після першого удару небезпека не припиняється, оскільки можуть зберігатися ризики повторної атаки, вторинної детонації, пожежі, обвалу конструкцій, ураження уламками, контакту з вибухонебезпечними предметами, паніки серед населення та ускладнення роботи екстрених служб. Саме тому дії поліцейського мають ґрунтуватися на обережній оцінці обстановки, самозбереженні, організації безпечного простору, допомозі постраждалим, взаємодії з іншими службами та подальшому документуванні наслідків атаки.

Обґрунтовано, що постударна безпека повинна розглядатися як складова сучасної тактико-спеціальної підготовки поліцейських. Її впровадження доцільно здійснювати через сценарне навчання, моделювання реальних ситуацій після ракетно-дронових атак, відпрацювання безпечного наближення до місця події, евакуації цивільних осіб, надання домедичної допомоги, комунікації з населенням і взаємодії з ДСНС, медиками, вибухотехніками та слідчо-оперативними групами.

Запропонований підхід дозволяє перейти від ситуативної реакції поліцейського на наслідки удару до підготовленої професійної поведінки в умовах невизначеності та високого ризику. Це має значення не лише для особистої безпеки поліцейського, а й для ефективності захисту цивільного населення, організації роботи на місці атаки, запобігання додатковим втратам і належного документування можливих воєнних злочинів.

Перспективним напрямком подальших досліджень є розроблення типових навчальних сценаріїв постударної безпеки для закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання та підрозділів Національної поліції України, а також визначення критеріїв оцінювання готовності поліцейських до дій після ракетно-дронових атак і в умовах загрози повторного ураження.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>.

2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26.01.2016 № 50 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0260-16>.

3. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2022 № 441 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0356-22>.

4. Ворожа атака по екстрених службах: у перші хвилини після удару столичні поліцейські потрапили під повторний ворожий обстріл // Головне управління Національної поліції у м. Києві. 2026. 16 квітня. URL: <https://kyiv.npu.gov.ua/news/vorozha-ataka-po-ekstrenykh-sluzhbakh-u-pershi-khvylyny-pislia-udaru-stolychni-politseiski-potrapyly-pid-povtornyi-vorozhyi-obstril>.

5. ДСНС: чим небезпечні уламки дронів, та як із ними поводитися? // Міністерство внутрішніх справ України. 2024. 4 вересня. URL: <https://mvs.gov.ua/news/dsns-cim-nebezpesni-ulamki-droniv-ta-iak-iz-nimi-povoditisia>.

6. Поліцейські документують наслідки масованої атаки на Київ: відомо про чотирьох загиблих та 58 постраждалих серед мирного населення // Головне управління Національної поліції у м. Києві. 2026. 2 червня. URL: <https://kyiv.npu.gov.ua/news/politseiski-dokumentuiut-naslidky-masovanoi-ataky-na-kyiv-vidomo-pro-trokh-zahyblykh-ta-58-postrazhdalykh-sered-myрноho-naselennia>.

7. Тактико-спеціальна підготовка : навч. посіб. / О. Г. Комісаров, А. О. Собакар, Е. Ю. Соболь, О. С. Юнін та ін. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. 277 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/573>.

8. Карпенко О. М. Тактико-спеціальна підготовка поліцейських до застосування підручних засобів у складних ситуаціях // Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика. 2025. URL: <https://www.policeyistika.dnuvs.ukr.education/index.php/policeyistyka/article/view/264>.

9. Шебела В., Поливанюк В. Тактична підготовка поліцейських в умовах воєнного стану як обов'язкова складова національної безпеки України // Матеріали конференцій МЦНД. 2024. Житомир, Україна. С. 136–137. URL: <https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/122>.

10. Біліченко В. Сучасний стан тактичної медицини як показник основ тактичної підготовки сучасних працівників Національної поліції України // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. № 4 (114). С. 312–316. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/8270>.

11. Миронюк С. А. Організаційно-правові засади запровадження єдиних стандартів навчання з тактичної медицини для працівників поліції в умовах воєнного стану: проблемні питання та шляхи вирішення // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/320777>.

References

1. On the National Police: Law of Ukraine dated 02.07.2015 No. 580-VIII // Database "Legislation of Ukraine" / Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>.

2. On approval of the Regulations on the organization of in-service training of employees of the National Police of Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 26.01.2016 No. 50 // Database "Legislation of Ukraine" / Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0260-16>.

3. On approval of the procedure for providing first-aid care to persons in emergency conditions: Order of the Ministry of Health of Ukraine dated 09.03.2022 No. 441 // Database "Legislation of Ukraine" / Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0356-22>.

4. Hostile attack on emergency services: in the first minute after the strike, the capital's police officers came under repeated enemy fire // Main Directorate of the National Police in Kyiv. 2026. April 16. URL: <https://kyiv.npu.gov.ua/news/vorozha-ataka-po-ekstrenykh->

sluzhbakh-u-pershi-khvylyny-pislia-udaru-stolychni-politseiski-potrapyly-pid-povtornyi-vorozhyi-obstril .

5. State Emergency Service: how dangerous are drone debris, and how to deal with them? // Ministry of Internal Affairs of Ukraine. 2024. September 4. URL: <https://mvs.gov.ua/news/dsns-cim-nebezpecni-ulamki-droniv-ta-iak-iz-nimi-povoditisia> .

6. Police officers document the consequences of a massive attack on Kyiv: four dead and 58 injured civilians are known // Main Directorate of the National Police in Kyiv. Kyiv. 2026. June 2. URL: <https://kyiv.npu.gov.ua/news/politseiski-dokumentuiut-naslidky-masovanoi-ataky-na-kyiv-vidomo-pro-trokh-zahyblykh-ta-58-postrazhdalykh-sered-myrnoho-naselennia> .

7. Tactical and special training: training manual / O. G. Komisarov, A. O. Sobakary, E. Yu. Sobol, O. S. Yunin and others. Dnipro: Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, 2017. 277 p. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/573> .

8. Karpenko O. M. Tactical and special training of police officers for the use of improvised means in difficult situations // Ukrainian police science: theory, legislation, practice. 2025. URL: <https://www.policeystika.dnuvs.ukr.education/index.php/policeystyka/article/view/264> .

9. Shebela V., Polyvanyuk V. Tactical training of police officers in conditions of martial law as a mandatory component of national security of Ukraine // Materials of the MCND conferences. 2024. Zhytomyr, Ukraine. P. 136–137. URL: <https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/122> .

10. Bilichenko V. The current state of tactical medicine as an indicator of the basis of tactical training of modern employees of the National Police of Ukraine // Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs. 2021. No. 4 (114). P. 312–316. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/8270> .

11. Myronyuk S. A. Organizational and legal principles for the introduction of unified standards for training in tactical medicine for police officers under martial law: problematic issues and ways to solve them // Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: Law. 2024. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/320777>